

ערך מתוך אנציקלופדיית המקדש

מכון המקדש

© כל הזכויות שמורות – אין להעתיק או להפיץ ללא רשות בכתב

שערים שעשה שלמה:

בחן את ידיעותיך – שאלות:

- א. אלו שערים ייחד שלמה כשבנה את המקדש?
- ב. כיצד היו יודעים מי חתן ומי אבל ומי מנודה?
- ג. היכן ממוקמים שערים אלו בזמן הזה?

שערים שעשה שלמה: שני שערים שתיקן שלמה בהר הבית לעשיית חסד.

בעת שבנה שלמה את המקדש ייחד מקום מיוחד בהר הבית לעשיית חסד. בדברי חז"ל מתואר, שנבנו לשם כך 'שערים' מיוחדים – כמין אכסדרה מקורה, בהם יושבים אנשים מירושלים הזקוקים לחיזוק ועידוד. מחד גיסא ישבו חתנים שנכנסו לחופה וראוי להוסיף להם שמחה, ומאידך גיסא ישבו אבלים הזקוקים לנחמה. אלו היו באים בשבת לחצרות המקדש, ושם זכו לגמילות חסד זו מצד באי המקדש.

השערים שבנה שלמה ומטרתם: מצינו תיאור בדברי חז"ל אודות השערים שבנה שלמה בהר הבית ומטרתם: "ראה שלמה, שמידת גמילות חסדים גדולה לפני המקום [לפיכך] כשבנה בית המקדש, בנה שני שערים, אחד לחתנים, ואחד לאבלים ומנודים. והיו ישראל הולכים בשבתות, ויושבים בין שני שערים הללו. הנכנס בשער חתנים - היו יודעים שהוא חתן, והיו אומרים לו: 'השוכן בבית הזה ישמחך בבנים ובבנות!' והנכנס בשער אבלים והיה שפמו מכוסה [כדרך האבלים] היו יודעים שהוא אבל, והיו אומרים לו: 'השוכן בבית הזה ינחמך'... והנכנס בשער האבלים ולא היה שפמו מכוסה, היו יודעין שהוא מנודה, והיו אומרין לו: 'השוכן בבית הזה יתן בלבך לשמוע דברי חבירך. ויתן בלב חבירך לסלוח לך ויקרבוך אצלם.' [כל זאת] כדי שיצאו כל ישראל ידי חובתן בגמילות חסדים" [1].

מקומם של השערים: באשר למקומם של שערים אלה, יש מן הראשונים שכתב, שהם שני 'שערי הרחמים', הידועים בשם זה כיום בחומה המזרחית של המקדש, והם שערי החתנים והאבלים שבנה שלמה [2]. אולם מדברי חז"ל עולה, שהשערים היו בתוך הר הבית, כמובא במסכת סופרים: "ראה שלמה כוח של גומלי חסדים, ובנה להם לישראל שני שערים... בשבת היו מתקבצין יושבי ירושלים ועולין להר הבית [כלומר בחצרות פנימה] ויושבים בין שני שערים

הללו - כדי לגמול חסדים זה לזה" [3]. נמצא, שהשערים היו בתוך הר הבית, כמין אכסדרה הנשענת על קשתות כדוגמת שערים, ובכך התאפשר לחתנים, אבלים ומנודים, לזכות לגמילות חסד מאנשי ירושלים.

שער חתנים ושער אבלים

בציור נראה 'שער הרחמים' בחומה המזרחית של הר הבית. לדעת רבי אישתורי הפרחי אלה הם השערים שבנה המלך שלמה. אולם ממקורות חז"ל נראה, ששערים כגון אלה היו בתוך הר הבית.

מקורות:

[1] פרקי דר"א פרק יז. ועיין ערך חסד במקדש.

[2] ראה 'כפתור ופרח' פרק ו.

[3] ראה מסכת 'סופרים' יט, יב.